

Nr 39.

Ankom till riksdagens kansli den 17 mars 1933 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om upphävande av stadgan om skjutsväsendet den 22 juni 1911 (nr 63) ävensom i ämnet väckt motion.

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 10 februari 1933 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition nr 97 har Kungl. Maj:t under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag föreslagit riksdagen att antaga följande

Förslag

till

Förordning

om upphävande av stadgan om skjutsväsendet den 22 juni 1911 (nr 63).

Härigenom förordnas, att stadgan om skjutsväsendet den 22 juni 1911 skall upphöra att gälla med utgången av år 1933; dock att beträffande skjutsanstalt, för vilken enligt stadgan slutet entreprenadavtal först därefter utgår, bestämmelserna i densamma skola tillämpas intill entreprenadtidens utgång.

Åtgärd för åstadkommande av entreprenad enligt nämnda stadga må ej av Konungens Befallningshavande vidtagas efter det förordningen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

I en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion nr 424 av herr Nilsson i Antnäs *m. fl.* har hemställts, att Kungl. Maj:ts ovan återgivna förslag till förordning om upphävande av stadgan om skjutsväsendet den 22 juni 1911 (nr 63) måtte få följande ändrade lydelse: »Härigenom förordnas, att stadgan om skjutsväsendet den 22 juni 1911 skall upphöra att gälla med utgången av år 1936. Åtgärd för åstadkommandet av entreprenad enligt samma stadga må ej av Konungens Befallningshavande vidtagas efter det förordningen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.»

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för motionärernas hemställan, får utskottet, i den mån redogörelse därutinnan ej lämnas här nedan, hänvisa till motionen.

I skrivelse den 9 juni 1932, nr 213, i anledning av riksdagens år 1931 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1930—30 juni 1931 anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning, huruvida förutsättningar funnes för upphävande av gällande stadga om skjutsväsendet. Riksdagen framhöll därvid, hurusom — såsom av revisorernas utredning framginge — genom den starka ökningen av motortrafiken behovet av skjutsanstalter för resandes befordran under de senaste åren högst väsentligt förminskats och att sådant behov i begränsad utsträckning syntes kvarstå endast inom de nordligaste länen. På grund därav hade riksdagen i likhet med revisorerna kommit till den uppfattningen, att de nuvarande föräldrade bestämmelserna om skjutsväsendet icke längre vore påkallade. Riksdagen hade därför ansett sig böra föreslå, att utredning verkställdes i syfte att utröna, huruvida bestämmelserna i fråga lämpligen borde upphävas. Därest i undantagsfall statligt bidrag till skjutsentreprenadväsendet fortfarande skulle anses behöfligt, syntes sådant bidrag efter prövning av varje särskilt fall kunna bestridas av för Kungl. Maj:t tillgängliga medel.

Med anledning härav uppdrogs, jämlikt Kungl. Maj:ts den 22 juni 1932 lämnade bemyndigande, åt landshövdingen E. A. Beskow att inom kommunikationsdepartementet biträda med den av riksdagen begärda utredningen, därvid tillika föreskrevs, att denna skulle avse *dels* huruvida och i vilken ordning gällande stadga om skjutsväsendet kunde upphävas, *dels* huruvida och i vad mån vid sådant upphävande åtgärder från det allmännas sida kunde erfordras för tillgodoseende av på vissa orter möjligen alltjämt föreliggande behov av skjutsanstalter för resandes befordran och *dels* angående storleken av de kostnader för det allmänna, vilka kunde föranledas av dylika åtgärder, samt om sättet för bestridande av dessa kostnader.

Efter att i ärendet hava inhämtat yttranden från samtliga länsstyrelser har utredningsmannen den 23 september 1932 avgivit *betänkande* med förslag i ämnet. Detta betänkande, vilket fogats såsom bilaga till nu förevarande proposition, innehåller redogörelse för tillkomsten och innebörden av nuvarande bestämmelser om skjutsväsendet samt utredning i fråga om skjutsstadgans upphävande och i samband därmed stående spörsmål. Betänkandet utmynnar i förslag om upphävande av skjutsstadgan från och med den 1 januari 1934 samt vidtagande av vissa i anledning därav påkallade författningsändringar. Bestämmelserna i skjutsstadgan skulle dock beträffande skjutsanstalt, för vilken enligt stadgan slutet entreprenadavtal utgår efter sistnämnda dag, tillämpas intill entreprenadtidens utgång. Vidare föreslås statsbidrag i vissa fall till anordningar för beredande i fortsättningen av skjuts och härbärge åt resande i enlighet med i förslaget angivna huvudgrunder. Det ordinarie förslagsanslaget »Bidrag till skjutsentreprenader» förutsättes skola med nedsatt belopp fortfarande utgå, och av detta anslag skulle bestridas kostnaderna *dels* under övergångstiden för nuvarande skjutsanstalter i den mån de skulle bibehållas, *dels* ock för de anordningar, som på sätt nyss nämnts skulle träda i det nuvarande skjutsväsendets ställe.

Med de senaste årens snabba utveckling av motortrafiken samt den i samband därmed fortgående förbättringen och utbyggnaden av rikets vägnät har anordnandet av gästgiverier och skjutsstationer i enlighet med skjutsstadgans bestämmelser visat sig allt mindre behövt. Sålunda har antalet skjutsanstalter, som år 1923 uppgick till 1,260, år 1933 nedgått till 255. Samtidigt har det antal anstalter, till vilka statsbidrag behövt ifrågakomma, efterhand alltmera minskat. Statens bidrag, som för år 1920 uppgick till 794,525 kronor, för budgetåret 1924/1925 till 433,762 kronor och för budgetåret 1929/1930 till 74,700 kronor, beräknas sålunda för budgetåret 1933/1934 nedgå till omkring 15,400 kronor, och enligt av vederbörande länsstyrelser redan fattade eller bebådade beslut skulle, sedan nuvarande entreprenadperioder utlöpt, statsbidrag till skjutsentreprenader vara behövligen huvudsakligen inom de tre nordligaste länen och Värmlands län.

De över betänkandet hörda myndigheterna hava i sina *yttranden* så gott som enhälligt uttalat sig för skjutsstadgans upphävande, därvid från några håll förutsatts som villkor, att bidrag från det allmänna komme att i fall, där sådant vore i fortsättningen oundgängligen nödvändigt, lämnas för beredande av tillgång till skjuts och härbärg åt resande.

Jämväl *departementschefen* har anslutit sig till utredningsmannens förslag och har därvid anfört bland annat följande:

»Såsom utredningen visade hade skjutsväsendet, därunder inbegripet gästgiverihållningen, numera i all huvudsak kunnat överlätas åt den enskilda företagsamheten utan inblandning och kontroll från det allmänna sida. Den viktigaste förutsättningen för skjutsstadgans tillkomst vore sålunda ej längre förhanden. Bestämmelserna i denna stadga framstode härjämte även för de orter, där skjutsväsendet alltjämt uppehölls, som onödigt invecklade och i de flesta avseenden föråldrade samt innefattade icke alltid den mest tillfredsställande regleringen av skjutsväsendet. Särskilt måste bestämmelserna om entreprenadauktioner anses alltför omständliga för nutida förhållanden. Dessa auktioner torde utan risk för stegrade kostnader kunna ersättas med vida enklare anordningar med underhandsanbud.»

Motionärerna hava till stöd för sin hemställan anfört i huvudsak följande:

»Icke mindre än 124 gästgiverier av 241 skulle upphöra redan med utgången av år 1934. Ett icke obetydligt kapital torde vara bundet i denna näring, som vidare måste giva utkomst åt många människor, vilka alldeles särskilt under sådana verkliga nödår, som nu råda i de berörda landsdelarna, skulle få det svårt för att icke säga omöjligt att vid rörelsens inskränkning eller nedläggande finna annat arbete och uppehälle. Inga siffror föreligga, som belysa dessa förhållanden, men de böra likvisst beaktas och kräva rimligt hänsynstagande.

Utredningen visar, att den entreprenadtid, som Kungl. Maj:t finner nödvändig att taga hänsyn till i fråga om fastställandet av tidpunkten, då stadgan om skjutsväsendet skall upphöra, sist utgår i Jämtlands län eller med år 1936. Det synes sålunda vara rättvist, att ett allmänt uppskov med stadgans slopande äger rum intill nämnda tidpunkt. Härför talar ytterligare den omständig-

heten, att de berörda företagen ställts så överraskande inför det nu framlagda förslaget och därmed förenade nödtvånget av omläggning av verksamheten, att de icke beretts rimlig tid att förbereda sig på ett så allvarligt ingripande i deras hittillsvarande näring. I många fall torde gällande stadganden och därmed sammanhängande tidsbegränsningar rent av omöjliggöra vidtagandet av de anstalter, som Kungl. Maj:t anvisar för att mildra övergångstidens påfrestningar.»

Utskottet. Utskottet vill förorda ett upphävande av nuvarande föräldrade bestämmelser om skjutsväsendet. Vissa skjutsanstalter hava visserligen alltjämt ansetts vara behöfliga, men då dessa skulle vara belägna i vitt skilda delar av landet, där mycket olika förhållanden råda, synes det utskottet lämpligast, om möjlighet finnes att beträffande de olika skjutsanstalterna meddela särskilda bestämmelser. Enligt propositionen skulle skjutsstadgan i allmänhet upphöra att gälla med utgången av år 1933 men beträffande skjutsanstalt, för vilken enligt stadgan slutet entreprenadavtal först därefter utgår, tillämpas intill entreprenadtidens utgång. Kungl. Maj:t har vidare förutsatt, att till anordningar för beredande i fortsättningen av skjuts och härbärke åt resande skulle i enlighet med vissa i statsrådsprotokollet angivna huvudgrunder utgå statsbidrag, samt gjort särskild framställning härom i proposition nr 98, vilken hänvisats till statsutskottet. Under sådana omständigheter kan utskottet icke finna annat än att det i motionen framförda önskemålet om ett smidigt avvecklande av skjutsentreprenadssystemet väl kan vinna beaktande vid genomförande av Kungl. Maj:ts förslag, vilket utskottet därför anser sig sakna anledning att frågå.

Under återopande av det ovan anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, med avslag å motionen II: 424, bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Stockholm den 17 mars 1933.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm, N. August Nilsson, Carl E. Eriksson, Gabrielsson, von Stockenström, Granath, J. Fritiof Gustafson* och *Henriksson*; samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Uppmälby, *Hedlund* i Häste, *Carlström, Björk, Ericsson* i Sörsjön, *Lundbom, Hagman* och *Gustafson* i Vimmerby.

Reservation

av herr *Hedlund* i Häste.